

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

IV. nec necesse tamen est prophetias & typos, quoscunque attulimus, in eamdem sententiam ac antecedentia & consequentia conspirare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

penſa; quis alia antehac, ex omnibus iis qui olim Sapientes appellati ſunt, apud caros Deo quondam Ebreorum filios, compluribus retro ſeculis, iidem ut ſoſpitator noſter, vaticiniis Prophetarum cognitus & prænuntiatus eſt? Qui quidem & locum in quo natus eſt, & tempora aduentus, & vite rationem, & edita ab eo prodigia, & ſermones, & res præclare geſtas animo præcipientes, in Libros ſacros retulerunt.

II. Quod ſi ſingulare aliquid vaticinium, ab alijs ſepoſitum & excerptum, aut è typis unum aliquem ſeorum expendas, rei forteſſe veritas, vel propter obſcuritatem, vel propter ambiguitatem minus eluceſcet, Verum non ex ſingularum partium conflictu, ſed ex totius comparatione effloreſcit & ſpectatur ſimilitudo: neque ex digiti extremi, aut pedis inſpectu, vel imæ auriculæ, hominem alioqui notiſſimum poſſis agnoſcere, ſed ex corporis integri filo, & ea ſpecie quæ ex partium omnium compage & convenientia exurgit. Igitur non ſigillatim ſumendæ ſunt Paralleliſmi partes, neque ex detruncatis membris arbitrium faciendum; quæ ſuis emota locis robur amittunt, ordini ſuo reſtituta vim recipiunt: ſed ſpectanda tota ſeries eſt, cum altera res alterius opem poſcat, & amice conjuret. Quam ſeriem in Jeſum quadrare univerſam ſi deprehenderimus, uti certe quadrat, tum facilis exiſtimatio erit, non caſu aliquo, aut fortuita rerum conſenſione, ſed certo Dei nutu ac conſilio hæc ita proveniſſe: ut homines ad oracula divina attentis, eorumque ſententiam pia mente ac docili perſcrutantes, de ſalutari Meſſiæ adventu admonerentur, ab eoque malorum fuorum levamen expectarent. Neque tamen concedimus, nulla in toto hoc Paralleliſmi contextu extare vaticinia, quæ non aliõrum ſecti queant, cum reperiri pleraque in eo poſſint, quorum exitum in alio, præterquam in Jeſu, fruſtra quaſiveris. Quo argumento Origenes vehementer urgebat impurum Sophiſtam Celſum, has Prophetarum prædictiones fanaticis quibuſdam convenire affirmantem, qui ſe Dei Filios de cælo veniſſe jaçtabant. Atque hanc aſſumit in exemplum, qua Bethlechemo proditurum Iſraelitarum principem Michæas aſſeveravit, eamque nemini illorum accommodari poſſe oſtendit, quæ tamèn examuſſum in Jeſum congruit. Aſſumit & alteram hanc Jacobi: *Non auferetur ſceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus eſt, & ipſe erit expectatio gentium.* Hæc ſi quis alteri cuiſpiam aptare voluerit, oſtendat neceſſe eſt, quomodo regiam poteſtatem Juda retinuerit, quoad Siloh ille advenit, oſtendat quoque gentes in eo ſpem ſuam & expectationem collocaſſe: quæ in Chriſtum Jeſum omnia recte cadunt.

Univerſi potius quam ſigillatim ſpectanda ſunt Prophetia.

Origen. contr. Cell. libr. 1.

Mich. 5. 2.

Gen. 49. 10.

III. Notandum præterea eſt, quaſdam Prophetarum vaticinationes, non ſolum cum pertinentibus eodem prædictionibus, ſed & cum toto locorum, unde excerptæ ſunt, contextu eſſe ſpectandas. Quemadmodum enim alia eſt rei nudæ, alia ejuſdem cum adiunctis ſpectatæ exiſtimatio; ita *ἀελοζῆς* ſeparatim ſumtæ, vel imperfecta erit ſignificatio, vel diverſa ab ea, quæ ex totius operis, vel totius loci, unde ipſa prodit, atenta conſideratione exiſtit. Adhibenda itaque magna cautio eſt, non quam ſuggerit pervicax animus, & contradicendi cupidus; ſed quam recta poſtulat ratio, & conſtans perſcrutandæ veritatis ſtudium, quamque in aliorum librorum lectione adhibere ſolemus.

Prophetia quadam, non ſolitaria, ſed cum toto, unde prodicitur, contextu ſpectari debent.

IV. Quod non eo tamen pertinere velim, ut quæcunque huc attulimus vaticinia, quoſcunque propoſuimus typos Chriſti, fidem ipſis nullam haberi poſtulem, niſi in eandem plane ſententiam ac antecedentia & conſequentia conſpirent. Nam quod Salomonem, exempli gratia, figuram Chriſti gerere dixerimus, ſi quis infanis ejus amoribus & vetito idolorum cultui conſentaneum quippiam requirat in Chriſto, parum is æquus ſit proſecto rerum æſtimator. Hunc narrationis ordinem & connectionem vix patitur aſſatus ille divinus, quo agitati Prophetæ futura præcinebant. Scabrum quid, ſalebroſum, ac diſſipatum edere ſolet *ἔκστασις*, & per varias ſpecies rerum ſibi obverſantes præcipitatur inſtinctus animus, nec ullis ſeſe legibus ſermonis coerceri patitur. Scio hoc Patres Eccleſiæ diſcrimen obſervari ſanctos inter Prophetas, & Pſeudopphetas; quod hi furore perciti, illi tranquilliori & ſedatione mente futura profarentur; atque hoc potiſſimum argumento conviciffi Montanum, Prifcam, & Maximillam, propheticam ſibi vim arrogantes, quod emota mente furioſis & infanis ſimiles raptarentur, cum Prophetæ ſui compotes, placido, ſerenoque animo edere ſoleant oracula. Quapropter ſcripſerat Miltiades librum, *Ἐὶ τὴ μὴ δὴν ἀελοζῆτιν ἐν ἐκσταſὶ λαλῆν.* Verum *ἔκστασις* intelligit furorem, qui mentem ſtatu ſuo depellit, & adigit ad infaniam, qualis erat divinatorum, Pſeudopphetarum, & Montanitarum. At ſancti Prophetæ, etiamſi divino correpti ſpiritu efferveſcerent dicendo, & præter ſolitum incalceſcerent, mente tamen conſtabant, nec quicquam præter intellectum proferebant. Atque hæc proprie dicta erat *ἔκστασις*, quali correptum Petrum, quali Paulum, narrat Lucas in Actis, quo ſenſu vocem illam ſæpe uſurpant

nec neceſſe tamèn eſt Prophetias & typos quoſcunque attulimus, in eandem ſententiam ac antecedentia & conſequentia conſpirare.

Act. 10. 10. & 11. 5. & 22. 17.

Dionysius Areopagita, Cyprianus, alique Ecclesiastici Scriptores. Pseudopropheta-
rum autem furor, & alienatio mentis, *παρρησιας* dicebatur: qua voce non semel
utitur anonymus Cataphrygarum Adversarius apud Eusebium, qua cum corripetur
Pseudopropheta, prolabi eum aiebat in licentiam & audaciam, à spontanea inscitia exor-
sam, desinentem vero in mentis furorem non voluntarium. Ex his sequitur Prophe-
tarum mentem, etsi pacatior est quam Pseudoprophetarum, Deo tamen agitante
præter morem exardescere, neque ab his eandem orationis constructionem, & com-
positionem, connexionemque rerum, atque ab Historicis, esse expectandam. Quæ
cum ita sint, patet inique eos agere, qui propositos Christi Jesu typos ita cum eo
confligunt, ut totos consentire velint, detrahendamque iis fidem censeant, si vel mi-
nima sui parte nutet similitudo. Quocirca nonnullos merito carpebat Hieronymus,
qui quod in Adamo Christi figuram positam esse tradidisset Paulus, quæcunque in
Genesi de Adamo & Eva scripta sunt, ad Christum referre conabantur. Scitum quippe
est, ac vulgi consensu tritum adagium, quamlibet comparisonem aliqua ex parte
vacillare. Idem de reliquis etiam, quæ proposuimus vaticiniis dictum velim, iniquum esse
videlicet, non eorum solum, sed & totorum librorum, aut capitum, unde illa de-
promta sunt, veritatem & *πίστην* in rebus prædictis querere: puta totum Natha-
nans oraculum, quò Davidi Messiam nepotem spondet Deus, ad Christum referre,
cum quædam Christo, Salomoni nonnulla, aliqua utrique conveniant. Ad Chri-
stum quidem pertinere isthæc: *Ego ero illi in Patrem, & ipse erit mihi in Filium*,
affirmat Paulus in Epistola ad Ebræos, quæ & Salomoni aptari possunt, quanquam
diverso modo. Uni vero Christo ista conveniunt: *Stabiliam thronum regni ejus usque
in sempiternum: & hæc quoque: Et fidelis erit domus tua, & regnum tuum usque in
æternum ante faciem tuam, & thronus tuus erit firmus jugiter*. Contra in unum Salo-
monem hæc cadunt: *Qui si inique aliquid gesserit, arguam eum in virga virorum, & in
plagis filiorum hominum*. Utrumque autem spectant illa: *Suscitabo semen tuum post te,
quod egredietur de utero tuo, & firmabo regnum ejus: ipse ædificabit domum nomini meo*.
Indoctus fuerit qui univèrsum Isaiaë librum ad Christi Jesu vitam & acta velit exigere,
quod in quinquagesimo tertio capite mors ejus præsignificetur. Probat hoc ipsum
Theodoretus exemplo Christi, qui de Hierosolymitano excidio, & de fine rerum ac
orbis interitu, simul & promiscue disseruit: *Ἐθὼς ἡ τῆς θεῆς γενεῆς τῆς ἀποκατα-
στασεως καὶ τῆς ἀρχιμαρτυρίας λόγος συνάντησεν τοῦ θεοῦ τῆς ἀνακλησεως. ὁ κύριος
δὲ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνακλιθεὶς κατὰ τὰς αὐτῶν νόμους τοῦ θεοῦ ἡ ἱεροσολιμῶν, καὶ τοῦ θεοῦ τῆς
συνταξίας λόγος*. Scriptura vero divina mos est, vaticinia permiscere: sermonibus enim de
Captivitate, eos qui pertinent ad revocationem adjungunt. Et in Evangeliiis Dominus simul
conjungit sermones de Jerusalem & de consummatione. Inique ergo faciunt, qui allego-
riae culpam mysteria scrutantes, rem totam perspectam habuisse non contenti,
inquirunt in verba singula, eaque ad allegoriae sensus exigere satagunt. Infelicem
hanc diligentiam gravi & luculenta oratione castigat eximius ille Judæorum doctor
Maimonides in More Nevochim: *Hoc ergo, inquit, diligenter observa: est enim funda-
mentum magnum ad ea quæ tibi explicare volo. Proinde cum videbis me in aliquo capite
explicare Parabolam aliquam, & in genere summam & scopum illius tibi indicare, noli postu-
lare rationem & applicationem omnium verborum & rerum in Parabola contentarum ad
rem significatam. Nam si id feceris, in aliterutrum duorum horum incidēs, vel declinabis à
scopo & intentione Parabolæ: vel defatigabis te in querenda explanatione illorum, quæ ex-
plicari nequeunt, & ex hoc studio incidēs in vesaniam & vanitatem, inter multos nostro
hoc tempore adeo familiarem, qui conantur quædam invenire & eruere è verbis Auctorum,
de quibus Auctores ne unquam quidem somniarunt. Tuum autem propositum in majori
Parabolarum parte esse debet, ut scias summam illius rei, de qua te Auctor Parabolæ cupit
erudire. Aliud quidem nobis suadere velle videtur Augustinus libro decimo septimo
de civitate Dei, cum de Psalmorum predictionibus ita scribit: *Testimonium quod pro-
fertur, de contextione totius Psalmi debet habere suffragium, ut certe nihil sit quod ei refra-
getur, si non omnia suffragantur, ne more centonum ad rem quam volumus, tanquam versu-
culos decerpere videamur, velut de retrogrado carmine, quod non de re nulla, sed de alia
longeque diversa reperitur esse conscriptum. Hoc autem ut in quocunque Psalmo possit ostendi,
exponendus est totus. Quibus id tantum postulat Augustinus, ut si minus totius Psal-
mi contextus in ejusdem predictionis sententiam conspiret, nihil ei certe habeat con-
trarium. Et merito: nam quis adeo ineptus sit, ut ex aliquo Scripturæ loco hanc
eliciat conclusionem, quæ cohærentibus ex adverso repugnet? Dedimus nos quidem
operam, ne in Parallelismi hujus testimoniis simile quidquam peccaremus, nec hu-
jusmodi reprehensiones veremur.**

Disputatur V. Nam quod impios quosdam homines blaterantes audiri aliquando, vitam ac
res

Euseb. Hist.
Eccles. lib. 5.
cap. 16. & 17.

Hier. in Eph.

2. Reg. 7. 11. &
seq.

Ebr. 1. 14.

Mor. Nev.
Iraf.

Augustin. De
civit. Dei lib.
17. cap. 15.